

Zamiast wstępu

W niniejszym zeszycie zamierzaliśmy opublikować prace nagrodzone w konkursie „Interdyscyplinarny projekt dydaktyczny w realizacji przyrodniczych ścieżek edukacyjnych”, którego wyniki zostały ogłoszone podczas III Ogólnopolskiego Forum Nauczycieli Przedmiotów Przyrodniczych (Lublin, 24 września 2002 r.). Skończyło się na zamieszczeniu w „Kronice” jedynie informację o Forum. Poświęcimy temu najważniejszemu dla nauczycieli przyrody w tym roku wydarzeniu najbliższy podwójny numer 3/4 2002 (o podwójnej objętości).

Tyle zapowiedzi. Czas wrócić do spraw bieżących.

*

„Preteksty” w niniejszym zeszycie poświęciliśmy diagnozie rozumiejącej w edukacji. Autorki tekstów są psychologami pracującymi z dziećmi w wieku szkolnym sprawiającymi szczególne trudności nauczycielom, rodzicom i wychowawcom. W tekstach bazują nie tylko na literaturze przedmiotu, ale przede wszystkim na własnych doświadczeniach. Łączą je wspólne podstawy teoretyczne oraz wspólne doświadczenia w prowadzeniu warsztatów dla nauczycieli czy grup dziecięcych dla tzw. trudnych dzieci.

Proponujemy czytelnikom cztery teksty dotyczące, odmiennego niż dominujący w szkole, sposobu interpretowania zachowań uczniów, w tym zachowań uznawanych za nieakceptowane przez dorosłych i nie mieszczących się w regulaminie oraz zwyczajach szkolnych. Ten typ interpretacji, zwany diagnozą rozumiejącą, mówiąc ogólnie, polega na szukaniu psychologicznego sensu zachowań dziecka. „W naszym wypadku – jak to ujęła Elżbieta Małkiewicz w rozmowie redakcyjnej, wypowiadając się w imieniu autorek tych tekstów – koncentrujemy się na interpretowaniu zachowań ucznia na lekcji w kategoriach motywów poznawania świata i uczenia się, które kryją się za tymi zachowaniami. Interpretacji takiej dokonuje nauczyciel po to, aby wykorzystać rozpoznane motywy w celu lepszego dostosowania przebiegu lekcji do indywidualnych cech swoich uczniów, a w konsekwencji w celu lepszego wykorzystania zasobów własnych oraz zasobów swoich uczniów.”

Teksty zostały uporządkowane według kryterium ogólności – od najbardziej ogólnych do coraz bardziej konkretnych. Tekst pierwszy Marty Kochan-Wójcik wprowadza nas w problematykę diagnozy rozumiejącej, wskazuje, czym różni się ona od stosowanej powszechnie diagnozy etykietującej oraz jakie są konsekwencje stosowania każdej z diagnoz dla uczniów oraz nauczyciela.

Kolejne teksty starają się pokazać, jak można rozpoznawać motywy uczenia się charakterystyczne dla różnych dzieci na lekcji (Joanna Piskorz) oraz jak można taką wiedzę wykorzystać w planowaniu i prowadzeniu lekcji (Elżbieta Małkiewicz). Materiał ilustracyjny wykorzystywany we wszystkich tekstach odnosi się do lekcji przyrody.

Tekst ostatni (Beaty Płażewskiej) jest poświęcony dzieciom z nadpobudliwością psychoruchową, które sprawiają szczególne trudności nauczycielom, a same źle czują się w szkole. Interpretacja ich zachowań została wykonana w duchu diagnozy rozumiejącej, co dało autorce podstawy do zaproponowania sposobów pracy z nimi.

Zachęcamy do lektury i korzystania z przedstawionych przykładów we własnej praktyce, a także do dzielenia się z nami własnymi doświadczeniami w tym zakresie.

W „Tekstach” zamieściliśmy tym razem przede wszystkim relacje z lekcji przyrody. Ich Autorzy, opracowując scenariusze, przeprowadzili badania wiedzy (pre-koncepcji przyrodniczych) uczniów. Informacje o wiedzy uczniów starali się wykorzystać układając zadania dydaktyczne. Po lekcji przeprowadzili badania powtórnie. W ten sposób starali się dowiedzieć, czego na lekcji uczniowie się nauczyli, czy metody, które zastosowali były skuteczne. Zdajemy sobie sprawę, że przy lekturze tych tekstów Czytelnik może odczuwać pewien niedosyt, Autorzy bowiem ograniczyli się jedynie do sporządzenia zestawień wypowiedzi uczniów. W zasadzie nie dokonali interpretacji uzyskanych wyników, a wnioski, jakie wyciągnęli są zbyt ogólnikowe. Ocena ta nie zmienia jednak faktu, że procedury, jakie zastosowali są godne naśladowania.

Drodzy Czytelnicy, piszcie do nas. Zachęcamy szczególnie do pisania relacji z lekcji, w których znajdzie się miejsce na ocenę zmian, jakie w uczniach pod wpływem nauczania zachodzą.

Redakcja